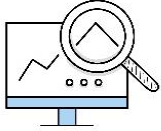

Централен
кооперативен
съюз

е-бюлетин
брой 5/2024

Бизнес и финанси

Икономически обзор

- ❑ 30.09.2024 г.: Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности
- ❑ Макроикономическа прогноза 2025 г.
- ❑ ОЛП: Темпове на нарастване

Финанси и осигуряване

- ❑ Актуално
- ❑ Проекти за промени на основни данъчни закони за 2025 г.

Полезна информация

- ❑ Стандарт за корпоративна устойчивост
- ❑ Предстоящи действия и срокове

ИКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности

30.09.2024 г.: Резултати и тенденции

2.2%

брутен вътрешен
продукт

1.9%

среден индекс на
потребителските цени

2.2%

хармонизиран индекс на
потребителските цени

Търговия на едро

В национален мащаб спадът в търговията на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия е 6%, а за кооперативната система той е 1%.

Търговия на дребно

При търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия ръстът в национален мащаб е 13%, докато в кооперативната търговия обемът на продажбите се запазва.

Промисленост

В национален мащаб се наблюдава 4% ръст на производството на храни, напитки и обработване на дървен материал, при 0.2% ръст в кооперативната система.

Селско стопанство

Кооперативното селско стопанство отчита 11% спад.

Туризм

Обемът на реализираните приходи от туристически услуги в кооперативната система нараства с 8% при 2% ръст при съпоставимите райони в национален мащаб.

2025 г.: Актуализирана макроикономическа прогноза

Основните макроикономически показатели за 2025 г., заложи в актуализираната прогноза на Министерство на финансите за периода 2025-2028 г. са:

- **2.8% ръст БВП** при очакван 2.2% ръст за 2024 г.
- **2.4% средногодишна инфлация** при 2.6% за 2024 г.
- **4% ръст на потреблението на домакинствата** при 4% за 2024 г.

ОЛП: Темпове на промени

За м. декември 2024 г. ОЛП е по-нисък както спрямо м. ноември (с 0.18 пр.п), така и спрямо м. октомври (с 0.39 пр.п)

Източници: Национален статистически институт, Министерство на финансите, Българска народна банка

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

АКТУАЛНО

В настоящият брой обръщаме внимание на някои актуални промени в нормативната уредба, касаещи дейността на кооперативните организации.

Наредба №Н-5/29.09.2023 г. за условията и реда за осъществяване на финансов контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) на територията на Република България (изм. и доп., обн. ДВ бр.100/2024)

Промените касаят **разширяване кръга на СВФР**, за които се прилагат **задълженията за деклариране на превоза. Включена е земеделска продукция в непреработен вид, като това се прилага от 07.01.2025 г.**

Правилата, които се прилагат са съответно:

При гоставка: Доставчикът или прогавачът предварително декларира данни за превоз съгласно приложение №4. В този случай се посочва приблизителното/предполагаемо количество и договорена стойност на стоката.

При получаване: Получателят потвърждава получаването на земеделска продукция, като подава уведомление по електронен път съгласно приложение №2а чрез електронната услуга действителните количества и стойност на получената земеделска продукция.

При констатирани разлики: Когато при получаването се констатират разлики във вида или количествата на стоката, лицето не потвърждава гоставката и е длъжно:

- незабавно да уведоми НАП за отклонението чрез подаване на уведомление на ел. адрес fisk.control@nra.bg
- да спре дейностите по връщане/приемане на СВФР, дейностите могат да се възобновят не по-рано от 4 часа от уведомлението или след получено обратно уведомление за това от органа по приходите.
- действия по деклариране на разлика от получателя не се извършват когато разликата не превишава 3% от декларираното количество на стоката или разликата е в следствие на естествени фири, промени поради физико-химични свойства на стоката, установени с нормативен акт или фирмени стандарти.

Декларации за ползване на данъчно облекчение за деца. Образец на служебна бележка за изплатени доходи на физически лица (обн. ДВ, бр. 10/2024 г.)

Обнародвани са актуалните за 2024 г. образци на следните документи:

- **декларация за ползване на данъчно облекчение** по чл. 22в, ал. 8 от ЗДДФЛ за деца, утвърдена със Заповед № ЗМФ-1531/8.11.2024 г. на МФ;
- **декларация за ползване на данъчно облекчение** по чл. 22г, ал. 7 от ЗДДФЛ за деца с увреждания, утвърдена със Заповед № ЗМФ-1530/8.11.2024 г. на МФ;

- **служебна бележка по чл. 45, ал. 1** от ЗДДФЛ, утвърдена със Заповед № ЗМФ-1532/8.11.2024 г. на МФ. Обнародвани са два образца на служебна бележка - образец 1 за облагаеми доходи по трудови правоотношения и образец 1а за необлагаеми доходи от трудови правоотношения. В образец 1а са **добавени два нови кода: код 110** – стойност на дневните командировъчни пари, освободени от облагане на основание чл. 24, ал. 2, т. 5, буква „б“ от ЗДДФЛ, когато годишният размер на дохода, превишава 1 000 лв. **и код 111** – направени от работодателя социални разходи за вноски/премии за допълнително доброволно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и/или застраховка „Живот“, освободени от облагане съгласно чл. 24, ал. 2, т. 12 от ЗДДФЛ.

Прагове за деклариране по система Интрастат за 2025 г.

В ДВ, бр. 90 от 25.10.2024 г е обнародвана Заповед № РД-05-774/11.10.2024 г. на председателя на НСИ, с която са определени **праговете за деклариране по система Интрастат за 2025 г.:**

- за **вътресъюзен внос – 1 700 000 лв.**
- за **вътресъюзен износ – 2 200 000 лв.**

Праговете за деклариране на **статистическа стойност** за 2025 г. са:

- за **вътресъюзен внос – 17 000 000 лв.**
- за **вътресъюзен износ – 36 100 000 лв.**

Прагът за **опростено деклариране** на единични сделки с ниска стойност е **500 лв.**

ПРОЕКТ НА ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В началото на м. декември 2024 г. в Народното събрание са внесени законопроекти за промени в основните данъчни закони, но към момента на публикуването на бюлетина все още не е започнала процедурата по тяхното приемане. Поради това в настоящата публикация ще акцентираме на някои основни проектопредложения, внесени от Министерски съвет.

Закон за данък върху добавената стойност

Първата група предложени промени по-скоро целят противодействие на измамите с ДДС в страната, като въвеждане на специални правила за деклариране на дълготрайни материални активи и материални запаси, а втората група обхваща синхронизирането на българския ЗДДС с този на Европейския съюз.

Деклариране на данни за наличните дълготрайни активи и материални запаси

Въвежда се **задължение за предоставяне на данни за наличните дълготрайни активи и материални запаси от регистрираните по ДДС лица.** Предложението е технически данните да се декларират в края на всяко календарно тримесечие, поотделно за съответното календарно тримесечие, като това става с декларацията по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО, а предвиденият срок е до края на месеца, следващ тримесечието. Предвижда се

данните да се предоставят от текущата счетоводна база данни на лицата и да обхващат сумата на наличните дълготрайни активи с данъчна основа при придобиване, производство или внос, равна на или по-голяма от 5 хил. лв., оценени по цена на придобиване, и общата сума на наличните материални запаси, оценени в съответствие с приложимите счетоводни стандарти, а за лицата, които не са предприятия - приложимата рамка са Националните счетоводни стандарти.

Аргумент за въвеждането на тези мерки, според МФ е разпоредбата на чл. 273 от Директива 2006/112/ЕО, която предоставя възможност на държавите членки от ЕС да налагат на данъчно задължените лица задължения, които са необходими за осигуряване правилното събиране на ДДС и за предотвратяване избягването на данъчно облагане. Следва да се има предвид, че съгласно мотивите на вносителя, данните биха могли и да са критерии за наличие на реално извършвана икономическа дейност, съответно дали активите не се ползват за лична употреба.

Промени, произтичащи от синхронизиране на българския ЗДДС с Директива (ЕС) 2020/285

Всяко данъчно задължено лице, което е установено в друга държава членка и прилага в страната режима за малките предприятия в Европейския съюз да е длъжно да се регистрира по ЗДДС, когато годишният му оборот в страната надвиши националния праг от 85 хил. евро и/или когато годишният оборот в ЕС надвиши прага в ЕС от 100 хил. евро. Детайлна информация относно разпоредбите по отношение на процедурата за регистрация за случаите, когато лицето е длъжно да се регистрира или когато то се регистрира по избор по ЗДДС, както и относно процедурата за deregистрация по ДДС, са разписани в проекта за изменение на ЗДДС. Съответно са предвидени и някои времеви ограничения при deregистрация.

В контекста на борбата с измамите с ДДС, е предвидено също всяко данъчно задължено лице, без оглед къде е установено, да се регистрира по реда на ЗДДС, независимо дали годишният му оборот в страната надвишава националния праг в страната, преди датата, на която данъкът става изискуем за облагаемата доставка на нови сгради или на части от тях, на прилежащите към тях терени, както и учредяването и прехвърлянето на други вещни права върху тях, както и за прехвърляне на правото на собственост или за учредяването или прехвърлянето на право на строеж върху урегулиран поземлен имот по смисъла на ЗУТ. Тази регистрация не предоставя право на данъчен кредит. В тези случаи лицето ще може да продължи да прилага режимите за малки предприятия за доставки в обхвата на режимите, ако отговаря на условията за това.

Промени, произтичащи от мярка, свързана с въвеждане на Директива (ЕС) 2022/542

В ЗДДС е предложена **промяна на определяне на мястото на изпълнение на услугите, свързани с дейности, излъчвани на живо в интернет**, или до които по друг начин е предоставен виртуален достъп. Предвидено е всички услуги, които се предоставят на потребител по електронен път, излъчвани на живо в интернет, или до които по друг начин е предоставен виртуален достъп, да се облагат на мястото, където потребителят е установен.

Промени, произтичащи от прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2831

Предложените изменения са свързани с **прилагането на специалния ред за начисляване на данък при внос за инвестиционни проекти**. При внос и/или възстановяване на данък в 30-дневен срок, във връзка с инвестиционни проекти ще се позволи данъчно задължените лица да ползват помощта de minimis в условията на правна сигурност. Промяната касае инвестиционни проекти като в условията за

получаване на разрешение от Министерството на финансите за прилагане на специалния ред за начисляване на ДДС при внос или за възстановяване на данъка в 30-дневен срок, е предложена промяна получените минимални помощи за периода от три години преди датата на предоставяне на разрешението да не надхвърлят праг от левовата равностойност на 300 хил. евро.

Промени, произтичащи от мярка, свързана с въвеждане на ЗДДС съгласно решение от 29 юли 2019 г. на СЕС по Дело 388/18, Finanzamt.

Предвижда се при определяне на **облагаемият оборот на данъчно задължени лица**, които извършват **доставки на стоки втора употреба или доставки на обща туристическа услуга**, да не се формира по специалния ред на облагане на маржа, чрез сбора от маржовете. В изпълнение на решение на СЕС по дело 388/18, данъчната основа за целите на определяне на годишния оборот, съответно годишния праг, при доставки на стоки втора употреба и на доставки на обща туристическа услуга, извършени от данъчно задължено лице, прилагащо режимите за малки предприятия, **е възнаграждението, получено от или дължимо на доставчика.**

Закон за корпоративното подоходно облагане

Прегвидените промени са в следните основни направления:

- **продължаване прилагането на данъчното облекчение по чл. 184 от ЗКПО за извършване на производствена дейност в общини с безработица** и с необходимостта от актуализиране на разпоредбите на ЗКПО и синхронизиране с други актове и практики.

Целта е насърчаване на икономическата активност чрез стимул за инвестиране в дълготрайни активи от предприятия, работещи в общини с безработица по-висока от средната за страната, което да осигури запазване или намаляване на безработицата в тези общини. Данъчното облекчение ще се прилага до 2030 г.

- Предлага се **повишаване на горния праг на минималната помощ de minimis, предоставяна на едно предприятие за период от 3 години** - от 200 000 евро на 300 000 евро. Важно за кооперативните организации е предложението, че този праг ще се прилага и за лицата, осъществяващи автомобилни товарни превози за чужда сметка.
- Предлагат се **редакционни промени** свързани с разпоредбите в ЗКПО, касаещи ваучерите за храна на хартиен носител, промяна в сметката, по която се внасят дължимите данъчни задължения по ЗКПО и се предлагат изменения на Закона за въвеждане на еврото в България с цел синхронизиране на някои текстове от ЗКПО и цитираният закон.

Закон за данъците върху доходите на физическите лица

Предложенията касаят редакционни промени на текстовете, свързани с пълнота на структурата на закона, по отношение на вече извършена нормативна промяна на закона:

- **Прецизиране на данъчните облекчения за деца** и за деца с увреждания, в частта за родители, които нямат предоставени родителски права. Предложено е облекченията да се използват само от родителя с действащи родителски права в случаите на развод и само ако този родител няма достатъчно доходи, облекчението да може да се ползва изцяло или частично от родителя, на когото не са предоставени родителски права. Тази процедура е предвидена и в случаите, когато родителите нямат сключен брак. С предложеното изменение на чл. 21в и 22г. от ЗДДФЛ се урежда реда за възстановяване на данъка при ползвано данъчно облекчение, когато то е приложено в нарушение на закона.
- **Облагането на доходите на лицата**, които не са търговци по смисъла на Търговския закон, **от събиране на диворастящи гъби и плодове.** Доходите от

тази дейност се облагат с алтернативен данък по чл. 41а от ЗДДФЛ и поради това се предлага допълнение към чл. 16, ал. 2 от ЗДДФЛ, с което се уточнява, че тези доходи не се включват при определяне на данъчната основа и облагаемия доход.

- **Актуализиране на разпоредбите за внасяне на данъците, уговоржани от платещ на дохода или от друго лице, задължено да уговоржа данъци по ЗДДФЛ.**

Предложените изменения на чл.66 и 68 от ЗДДФЛ имат редакционен характер и целят по-добро синхронизиране с текущите правила на НАП. За разлика от досега, когато НАП работеше със сметки на териториалните си дирекции, в момента Агенцията е разпределила сметките за приходи в Българска народна банка по пера, например сметка за приходи на централен бюджет (за приходи от данъци), сметка за приходи на държавното обществено осигуряване, сметка за приходи на здравно осигуряване, сметка за приходи от принудително събиране и пр. Съответно вече, независимо къде е регистриран платещът, той ще извършва плащанията си към съответната сметка на база характера на плащането.

Закон за акцизите и данъчните складове

Предложените редакционни промени, касаят отстраняване на някои неясноти и прецизиране на разпоредбите по отношение на тяхното прилагане, а именно:

- **Отстраняване на установени затруднения при определяне на компонентите, съдържащи се в течностите за електронни цигари.** С направеното допълнение в чл. 126, ал. 4-7 се предлага по-ясно дефиниране на понятията по отношение на течностите за електронни цигари, съдържащи или несъдържащи никотин. Следва да се отбележи, че предлаганите за въвеждане разпоредби са само за целите на акцизното облагане на тези продукти и същите не попадат напълно в обхвата на продуктовата регулация, уредена със Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия.

Важно е да се отбележи, че е предвиден преходен период за наличните в търговската мрежа към 31 декември 2024 г. количества акцизни стоки по смисъла на чл. 126, ал. 4 – 6 от ЗАДС. Лицата, при които се намират такива стоки, трябва да подадат до 31 януари 2025 г. пред митническите органи инвентаризационен опис за наличните количества, към датата на влизане в сила на закона, като те ще могат да се реализират в търговската мрежа без поставен бандерол върху потребителските опаковки до 31 март 2025 г.

- **Ограничаване на данъчно задължените лица от презапасяване с тютюневи изделия** в случаите на влизане в сила на нови акцизни ставки.

С предложените изменения и допълнения в действащата разпоредба на закона и конкретно в чл. 64, ал. 8 и 9 от ЗАДС се въвежда правна норма по отношение на ограничаването на броя на заявявани и получавани бандероли от данъчно задължените лица. Предвидена е възможност във всеки един момент икономическият оператор да може да разполага с брой не облепени бандероли, който не надвишава сумата от предадения му брой бандероли през последните три месеца, съответно през предходните шест месеца за алкохолните напитки. Това означава, че дори икономическият оператор да увеличи стопанската си активност три пъти над обичайната, същият ще може да удовлетвори нуждите си от брой бандероли. Редакцията на ал. 9 на чл. 64 от проекта създава възможност при разполагаемост с брой бандероли под сумата на предадените за последните три/шест месеца лицето да може да поиска и да му бъдат предоставени допълнителен брой бандероли. Всъщност целта е да не се злоупотребява с презапасяване с акцизни стоки като аргумент на предложените промени.

С оглед на отложеното от Народното събрание обсъждане на проект на Закон за държавен бюджет за 2025 г. не коментираме предложената в проекта „данъчна амнистия“ поради липсата на одобрен механизъм за прилагане.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

СТАНДАРТИ ЗА ОТЧИТАНЕ НА КОРПОРАТИВНАТА УСТОЙЧИВОСТ

Бихме искали да засегнем един въпрос, който напоследък става все по-актуален, а именно т.нар. стандарти за екологично управление и отчетност (ESG), които влязоха в сила през 2024 г. за големите компании и ще бъдат част от техните финансови отчети. Тези стандарти, са в контекста на постигането на целите за устойчиво развитие на ООН и в пряка връзка с Европейската директива за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD). Така на практика те се явяват една от ключовите стъпки към корпоративна социална отговорност, която включва и екологична. Тази директива е транспонирана чрез българският Закон за счетоводството и на практика представлява един нов модел на финансово отчитане.

ESG (Environmental, Social, and Governance) е абревиатура, която представлява три ключови области, върху които се фокусират компании и инвеститори в стремежа им към устойчивост и обществена отговорност. Тези три фактора играят ключова роля в определянето на бизнес практиките, социалните взаимодействия и управленските структури:

- Environmental – екологични фактори
- Social – социални фактори и свързани със служителите въпроси
- Governance – управленски въпроси

През август 2022 г. Съветът по международни стандарти за устойчивост (ISSB) прие отговорност за стандартите SASB. ISSB се ангажира да поддържа, подобрява и развива SASB. В тази връзка са приети два изцяло нови стандарта като единият от тях е МСФО S1 Общи изисквания за разкриване на финансова информация, свързана с устойчивостта (МСФО S1) и изисква от регулираните субекти (напр. големи болници) да вземат предвид рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта, която следва да се разкрие от съответното предприятие.

През юни 2023 г. Съвета по международни стандарти за устойчивост промени в известна степен темите и показателите, свързани с климата, залегнали в стандартите SASB, за да ги приведе в съответствие с базирани на съответната индустрия насоки, придружаващи IFRS S2 Оповестявания, свързани с климата. Следва да се подчертае, че МСФО S1 е единен стандарт, но на сайта на Съвета има избор от индустрии и стандартите са свободно достъпни с добри практики към отчетност за съответната индустрия. Ключови теми, които са обхванати например, са: енергиен мениджмънт (общо консумирана енергия и т.н., като измерителите са количествени), управление на отпадъци, мениджмънт на дъщерни предприятия и т.н.

Съобразно конкретната индустрия, са налице основни теми, към които би било полезно предприятието да се придържа, както и какви показатели да се следят, дали са количествено измерими или са под формата на анализ и дискуссионни материали. Пример за хибридна отчетност чрез метрични (количествени) показатели и анализи, са например политиките за набиране, развитие и задържане на персонал. Тема, която би могла да е определена като материал в обхвата на разказвателна дискусия и анализ, би могла да е управление на климатичните промени и въздействието върху човешкото здраве и инфраструктурата. Като насоки за приложение, са представени описание на политиките и практиките по отношение на физическите рискове, поради повишена интензивност на екстремни метеорологични явления; промените в нивата на заболяемост (ако говорим за предприятия от сектора на здравеопазването); извънредни ситуации и готовност за

реакция. Засегнати са и политиките, които изискват разследване на измами и свързаните с тях процедури.

Като цяло добра практика е и се насърчава оповестяването на политиките, свързани с корпоративната социална отговорност и устойчивост, дори и без да са задължителни за приложение от малките и средни предприятия.

ПРЕДСТОЯЩИ ДЕЙСТВИЯ И СРОКОВЕ

Основните данъчни задължения и срокове в периода м. януари - м. март 2025 г. са:

До 14.01.2025 г. се извършват **годишни корекции и преизчисление на частичния ганъчен кредит** ДДС, като коефициентът на прилагания частичен ганъчен кредит се посочва в ганъчната декларация по ДДС за м.12.2024г. (чл. 73, ал. 8 от ЗДДС).

До 31.01.2025 г.:

- работодателите следва да направят **преизчисление на дължимия годишен данък за доходите** от трудови правоотношения на лицата, за които към края на миналата година са били основен работодател;
- **подаване на декларация по чл. 55 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО** и внасяне на **дължимия данък, удържан от платец на доходи за IV-то трим. на 2024 г., вкл. деклариране на паричните наличности на каси и вземания** от собственици, персонал и подотчетни лица ако в края на четвъртото календарно тримесечие за 2024 г. общата им сума надхвърля 50 000 лв.;
- **подаване на декларация по чл. 61р, ал. 5 от ЗМДТ за дължимия туристически данък за 2024 г.** от кооперативни организации, предоставящи услугата „нощувка“ по смисъла на Закона за туризма. **Дължимият данък се внася ежемесечно, до 15-то число на месеца, следващ месеца, през който са предоставени нощувките** (чл. 61с, ал. 7 ЗМДТ)

До 28.02.2025 г. кооперативните организации, които са изплатили през 2024 г **доходи на физически лица, включително от трудови правоотношения,** са длъжни да представят по електронен път в НАП справка за платените суми по чл. 73, ал. 1 и чл. 73, ал. 6 от ЗДДФЛ.

Напомняме Ви, че **в сила от 01.01.2024 г. в справките се посочват и следните доходи:**

- **В справката по чл. 73, ал. 1 :**
 - разпределената печалба или друг източник на собствения капитал под формата нови дялове или акции и увеличаване на номиналната стойност на съществуващите;
 - стипендии за обучение в страната и чужбина, но без тези, изплатени на ученици и студенти от училища;
 - дневни командировъчни пари, изплатени по правоотношения, които не са трудови и когато годишният им размер, изплатен на физическо лице, превишава 1 000 лв. (чл. 73, ал. 1, т. 4 ЗДДФЛ и необлагаеми съгласно чл. 13, ал. 1, т. 23 от закона);
 - необлагаемите доходи по чл. 38, ал. 9 от ЗДДФЛ, в частта на вноските-премиите, за които не е ползвано данъчно облекчение по чл. 19 или 24, ал. 21 т. 12.
- **В справката по чл. 73, ал. 6:**
 - дневните командировъчни пари, когато годишният им размер, изплатен на физическо лице превишава 1 000 лв. (чл. 73, ал. 6, т. 1, буква „б“ от ЗДДФЛ).

- направените от работодателя социални разходи до 60 лв. месечно за всяко осигурено лица за вноски/премии за доброволно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и-или застраховка „Живот“ ;

От обхвата на доходите, за които се представя информация отпадат доходите по чл. 24, ал. 2, т. 9 от ЗДДФЛ, които са социални разходи, не са представени в натура и са обложени по реда на ЗКПО;

От 1 март до 15 април 2025 г. – подаване на декларация по чл. 87а от ЗКПО за **деклариране на дължими месечни или тримесечни авансови вноски за корпоративен данък.** Декларираните вноски (месечни за периода м.1 – м.4 вкл., и за I-во трим. на 2025 г.) се внасят до 15.04.2025 г.

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“

тел: 02/926 68 43

email: coop_economics@cks.bg

тел: 02/926 64 26